

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07308
424-0257
424-0807
УНКОС: 425-8740
— Тел. з Нью-Йорку: —
Барель 7-4125
УНКОС: Барель 7-6337

РІК LXXX. Ч. 127. ДЖЕРЗІ СІТІ І НЬЮ ЙОРК ВІВТОРОК, 10-го ЛИПНЯ 1973 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK TUESDAY, JULY 10, 1973 No. 127. VOL. LXXX.

КОРОТКІ ВІСТКИ

СТРАНК ГРОБОКОПАЧІВ, ЯКІ ТРИВАВ 27 ДНІВ
і охоплював 46 цвинтарів ньюйоркської метрополітальної округи, закінчився 6-го липня. Гробокочачі вернулися на роботу вже того самого дня, але не відомо, як довго потриває, доки похоронять всіх померлих, які не були похоронені під час страйку. На цвинтарях самого міста Нью-Йорку знаходиться коло 1,800 непохованих тіл, яких держать у спеціальних охолоджених приміщеннях. Не встановлено скільки тіл чекає на поховання на цвинтарях поза містом. Під час страйку члени родин покійників дуже часто самі копали гроби.

ПОВІТРЯНА ЛІНІЯ "АМЕРИКАН ЕЙРЛАЙНС"
заявила, що вона нелегально жертвувала 55,000 доларів на перевиборчу кампанію президента Ніксона в 1972-му році. Президент цієї повітряної лінії Джордж А. Снейтер казав, що колишній персональний адвокат Президента Герберт В. Калмбах звернувся до "Американ Ейрлайнс" в справі пожертви та що ця повітряна лінія що похитнулася скласти. В цей час "Американ Ейрлайнс" старалася скласти від федерального Уряду дозвіл на об'єднання з іншою лінією і думала, що похитнувшись позитивне рішення Уряду. Але Цивільна Аеронавтична Колегія, 4-ри місяці пізніше цієї нелегальної пожертви, відкинула запропоноване об'єднання цих повітряних ліній, а президент Ніксона підтримує рішення Колегії. "Американ Ейрлайнс" є першою корпорацією, яка добровільно призначала до нелегальної виборчої пожертви. Справу таких пожертв розглядає тепер спеціальний прокуратор для Вотергейтської афери Арчибалд Конк.

У МІСЯЦІ ЧЕРВНЯ ЧИСЛО БЕЗРОБІТНИХ ЗМЕНШИЛОСЯ до 4.8 відсотка цілої робочої сили Америки. Перед тим було 5 відсотків безробітних. Новий рівень безробіття є найнижчим від 3-ох років. Речники Департаменту праці твердять, що ця зміна представляє собою справжнє поліпшення в справі безробіття, а не тільки тимчасову статистичну зміну.

ФЕДЕРАЛЬНА ТОРГОВЕЛЬНА КОМІСІЯ перевела слідження в справі браку бензину, яке виказало, що головні нафтові фірми старалися підвищити ціни на свої продукти зменшенням продукції. Репорт цієї федеральної агенції не був оприлюднений, але преса дістала ці інформації з достовірного джерела. Репорт також стверджує, що великі фірми різними способами старалися позбутися конкуренції від менших незалежних бензинових станцій.

ДЕПАРТАМЕНТ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА заявив, що всі висхідні на дуже добрий урожай кукурудзи, сої та озимої пшениці, які є важливим джерелом корму для худоби. Економісти з Департаменту сільського господарства сподіваються, що з добрим урожаєм ціни на корм обійдуться, а разом з тим також впадуть ціни на м'ясні продукти.

УРЯД ЛОН ПОЛА В КАМБОДЖІ МУСИТЬ ВІЯВИТИ свою життєздатність і успіх у боротьбі з комуністичними партіями, якщо хоче мати перед собою майбутнє. Згідно з заявою нового американського секретаря оборони Джеймса Шлезінгера, досі цей уряд себе належно не виявив, надіючись на американську допомогу. Як відомо, з 15 серпня американці перестануть помагати Камбоджі у її війні з комуністичними партіями.

В ІРАКУ РОЗСТРІЛЯНО 23 УЧАСНИКІВ ЗМОВИ, спрямованої проти членів іракського уряду, які планували переворот. В часі замаху загинув іракський міністр оборони Гамзід Шіаб, а міністер внутрішніх справ С. Гайдан був поранений. Серед розстріляних є полк. Назем Казар, який очолював змову.

КОМУНІСТИЧНИЙ КИТАЙ ПОНОВИВ ЗАТАКАУВАТИ СРСР, який складається з багатьох асоційованих, світових регіонів. Нагоду для такої атаки, що поновилися в комуністичному органі "Червоному прапорі", дав випадок із катастрофою совєтського реактивного літака в часі демонстрації в Парижі. За твердженням китайського журналу, цей випадок стався з уваги на "недоліки совєтських літаків", які більше дбають про це, щоб заповнити собі видіне життя.

В ІТАЛІЇ МАРІАНО РУМОР ОФОРМИВ новий кабінет, який складається з коаліції Християнської Демократичної Партії, Соціал-Демократичної Партії, Республіканців та Соціалістів. Це вже 35 уряд від часу упадку режиму Муссоліні.

У Філадельфії помер св. п. Йосиф Процик, заслужений громадянин

Філадельфія. — Минуло 7-го липня, тут помер на 77-му році життя св. п. Йосиф Процик, колишній учасник Визвольних Змагань в рядах Української Галицької Армії, провісний, сільсько-господарський та громадський діяч, організатор і діяч провісних хорів, опікувач повстанців проти нацистських і більшовицьких окупантів під час Другої світової війни, опісля

В ДЖЕРЗІ СІТІ ПОМЕР СВ. П. І. БИЧИНСЬКИЙ

Джерзі Сіті. — В неділю, 8-го липня, тут в домі своїх приятелів, відомих громадян Миколи і Параскевії Шерметів, помер на 73-му році життя св. п. Ігнатій Бичинський, колишній воєк Української Галицької Армії та активний суспільно-громадський діяч. Панахида буде відправлена у вівторок, 10-го липня о год. 8-й вечора в похоронному заведенні Ковальчика, похорон передбачений на сесію, 11-го липня, о год. 9-й рано.

ПОМЕР С.П. КУЗЬМА НАУМЕНКО

Перт Амбой, Н.Дж. — В понеділок 9 липня ц.р. тут помер на 72-ому році життя с.п. Кузьма Науменко, на родині 1901 р. на Харківщині, активний член місцевої української православної громади. Осиротив дружину Сімоню, синів Бориса, Володимира і Євгена з родинами, 9 внуків і 1 правнука. Похорон відбудеться в сесію 11 липня з церквою св. Андрія в Бавид Вруку на Українській Православній Церкві.

ПРЕЗИДЕНТ НІКСОН ФОРМАЛЬНО ВІДМОВИВСЯ СВИДЧИТИ ПЕРЕД СЕНАТСЬКОЮ ВОТЕРГЕЙТСЬКОЮ КОМІСІЄЮ

Сан Клементе, Каліфорнія. — Президент Ніксон 7 липня формально повідомив сенатську комісію, яка розглядає Вотергейтську справу, що він ні в якому разі не буде персонально свідчити перед нею. У листі до сен. Сема Ервіна, предсідника цієї комісії, президент Ніксон також каже, що не дасть комісії доступу до президентських документів. Але Президент також писав, що дав інструкції для персоналу Білого Дому співпрацювати з сенатською комісією та подати всі інформації доречні до розслідування. Вотергейтської афери. У відповідний час, заявив Президент, він публічно займе слово в справі Вотергейту, але наразі він відмовляється свідчити перед сенатською комісією, бо відчував, що має обов'язок зберегти конституційні й інші "розподіл влади" між окремими частинами федерального Уряду. Його постанови, писав президент Ніксон, базована на бажанні зберегти незатрученість конституційної повноваження та прерогативи президента, а не на будь-якому бажанні зберегти інформації, потрібні для розслідування Вотергейтської афери. Це була перша особиста заява президента Ніксона в справі свідчення перед сенатською комісією, хоч пресовий секретар Білого Дому Роналд Зіглер проголосив подібну заяву 2-го липня ц.р. У своєму листі до сен. Ервіна президент Р. Ніксон покликався на відмову президента Гаррі Трумана свідчити перед Палатою Комісії для Неамериканської Діяльності в 1953-му році. Президент Ніксон включив копію листа президента Трумана, в якому Г.

Ситуація в Уругваї далі напружена

Монтевідео, Уругвай. — Загальний страйк, який розпочався в цей південноамериканський країні 29-го червня ц.р., продовжується далі. Страйк розпочався після того, як президент Хуан М. Бордаберрі, під сильним тиском з боку військових кіл, розв'язав Конгрес, запровадив гостру цензуру преси та закрав Крайову Конфедерацію Робітників. Президент Бордаберрі був змушений розв'язати Конгрес, бо мілітарні кола твердили, що Конгрес не міг впоратися із справою марксистських терористів. Тоді Крайова Конфедерація Робітників, в якій провід мали комуністи, проголосила загальний страйк, до якого прилучилися всі інші опозиційні групи, наприклад, більшість політичних партій, студентські організації, лікарі, журналісти тощо. До протесту проти встановлення майже диктаторської системи правління прилучилися навіть деякі члени Уряду, що зараз після розв'язання Конгресу та проголошення, що президент буде покісно правити країною з допомогою декретів, п'ять міністрів зрезигнувало. Резиґнації продовжуються й далі. Минулого тижня президент Бордаберрі застосував сильні заходи, щоб припинити загальний страйк, проголосивши, що державні урядовці, які беруть участь в страйку, будуть звільнені з роботи та що робітники приватних підприємств можуть теж втратити працю й не дістати жадного відшкодування. Під тиском військових частин деякі страйкуючі робітники повернулися до праці. Але велике число фабричних робітників продовжує страйкувати. Страйкують також банкові працівники та деякі журналісти й інші професіонали. Страйк допровадив вже до браку деяких харчових продуктів. Але страйкарі вважають, що майбутня доля демократичних інститутів Уругваю залежить від того, чи вони зможуть вдержатися.

Президент Чіле Сальвадор Альєнде створив новий кабінет

Сантьяго, Чіле. — Марксистський президент Чіле Сальвадор Альєнде в п'ятницю, 5-го липня, найменував 7-ох нових міністрів до свого кабінету. Це були найбільші зміни в кабінеті відколи Альєнде перебрав пост президента в 1970-му році. Але політичний баланс в новому кабінеті залишився таким самим, як і в попередньому, тобто, ліва коаліція здержала контроль. Однаково важливою зміною було те, що в теперішньому кабінеті нема військових старшин, а в попередньому було аж три. Міністер закордонних справ Орландо Летелєр є одним з вісімох міністрів, що залишилися на своїх постах. Ці

ЗАКІНЧИЛАСЯ ПЕРША ФАЗА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Гельсінкі. — В суботу 7 липня тут закінчилася перша фаза Європейської конференції для справ безпеки та співпраці, в якій взяло участь 35 міністрів закордонних справ європейських держав, СРСР, ЗСА та Канади. Конференція прийняла постанову про те, що друга фаза наради почнеться в Женеві 18 вересня ц.р. У своїй першій частині Європейська конференція була обмежена виключно до заяв і декларацій окремих держав, які через своїх міністрів закордонних справ з'ясували свої погляди на цілі і завдання такої конференції. Так чи інакше, Європейська конференція вже на своїй першій частині виявила глибокі розходження між СРСР і східним блоком, як державами-членами Варшавського пакту і Заходом, як державами-членами НАТО. Ці розходження знайшли свій вияв в окремих виступах представників. Коли йдеться про совєтську сторону, то її представники вимагали безумовного погодження всіх держав на існуючий в Європі політичний статус кво без ніяких конкретних пропозицій щодо інших питань, які є актуальні в Європі. Знову ж західні держави вимагали ширшого підходу до європейської проблематики, узагальнюючи тривалий мир в Європі від переведення на практиці принципу про "вільний обмін людьми та ідеями". Найважливіше висловився в цій справі на конференції в суботу голландський міністер закордонних справ Макс ван дер Стел, який запропонував, щоб Європейська конференція погодилася на дефініцію терміну "самовизначення" і одночасно з'ясував, як Голландія розуміє це поняття. За його словами, самовизначення — це право кожної держави "вибирати, розвивати і, якщо цього вона бажає, змінити свою політичну, економічну, соціальну і культурну систему без ніякого втручання у будь-якій формі з боку іншої держави чи групи держав". Це становить голландської делегації не викликало ніякої реакції з боку СРСР, але для нікого не було таємницею, що того роду інтерпретація поняття "самовизначення" безпосередньо вдаряє

Конференція не прийняла внеску Мальти

Одинокою подією, яка викликала гострішу дискусію, була справа внеску Мальти, представник якої вимагав, щоб до числа учасників Європейської конференції зачислити Алжир і Туніс. Східний та західний блоки цю пропозицію одностайно відхилили.

За відкриття "доктрини Брежньєва"

Всі спостерігачі Європейської конференції погоджуються в тому, що конференція зможе закінчитися з якимсь успіхом при передумові, що вона обмежиться до схвалення "генеральних принципів", продовжених Совєтським Союзом. В ніякому випадку СРСР не погодиться на те, хіба під тиском внутрішньої ситуації і зовні, щоб Європейська конференція винесла будь-які рішення, які б підважували совєтські володіння в Європі, чи давали претекст для підважування совєтських позицій у майбутньому. З боку більшості західних представників в часі конференції були висловлені думки, що краще, щоб не починати другої частини конференції, якщо не буде узгоджено ряд конкретних проблем, що стосуються Європи. Однією з таких засадничих проблем є справа "доктрини Брежньєва", яка управніє держави втручати навіть збройно у внутрішні справи інших держав. З боку західних делегатів підносилася думка про необхідність вимагати від СРСР відкинути "доктрину Брежньєва" ще до часу, поки Європейська конференція увійде у свою заключну стадію. Немає сумніву, що ці й інші справи будуть предметом гострих дебатов в осінь цього року в Женеві.

Багамські острови стають незалежною державою

Нассау, Багамські острови. — 10-го липня ц.р. Багамські острови, які були під владою Великої Британії протягом трьох століть, формально будуть проголошені незалежною державою, хоч залишаться в складі Британської Спільноти Народів. Святкування незалежності цих островів розпочалася вже 4-го липня ц.р. Принц Чарльз вже більше тижня перебуває в Нассау, як офіційний представник своєї матері, королеви Єлизавети II. Прем'єр-міністер Багамських островів

В Уганді притримано членів "Корпусу Миру"

Найробі. — Гідно з дорученням президента африканської держави Уганди ген. Іді Аміна угандські поліцейські чинили арештували 112 американив - членів "Корпусу миру", які знаходилися в проїзді з Лондону до африканської держави Заір, де вони зобов'язалися працювати упродовж двох років. Літак з 112 американив зупинився на летовищі в Найробі для поповнення пального, з

В програму Університету Менґіл у Монреалі введено курс української культури

Монреаль (ВІК). — У початковій програмі Мекґільського університету в Монреалі на академічний рік 1973-74 введено предмет української культури, як регулярний кредитний предмет на дві семестри. Головну увагу в лекціях того курсу буде зосереджено на трьох аспектах: становленні української мови у слов'янському світі, творчості української літератури 19-го і 20-го століть та роль письменника в розвитку українського суспільства.

Цей курс введено в Мекґільському університеті і домагається Управління Союзу Українських Студентів Квебеку. Управління СУСК у Монреалі збирала понад тридцять заяв від студентів, які виявили охоту вписатися на такий українознавчий предмет, якщо його буде введено як кредитний курс. Враховуючи раніший досвід з подібними спробами, Управління СУСК звернулося тепер з новим закликом до студентів і громадськості м. Монреалю: "Така численна група любителів української культури мусіла мати успіх... Однак, це — тільки перший етап нашого зусилля. Ми виграли перше змагання за українську присутність у Мекґільському університеті. Тепер треба докласти багато сил до того, щоб у вересні вписалася найбільша кількість студентів на цей курс українознавства".

Студенти не занедбають вписатися на предмет української культури в Семістичному департаменті Мекґільського Університету... Батьки, нагадайте це своїм дітям і дочкам! Заохотіть їх використати цю прекрасну нагоду придбати знання українознавства і створити українську присутність у тому визначному університеті!... Щоб ми на ділі показали нашу прив'язаність до української культури і наше прагнення знати її на університетському рівні!..." — сказав в закліку, що його підписав: Олександр Олійник — голова, Наталка Стрілецька — секретар і Олександр Рудницький — касир СУСК у Монреалі.

Також Українське Товариство Охорони Пам'яток Історії та Культури "має недоліки"

Київ. — В Україні, як відомо, від довшого часу існує Українське товариство охорони пам'яток історії та культури, завданням якого є утримувати та забезпечувати від знищення історичні і культурні пам'ятники. Під кінець червня відбувся пленум управління цього Товариства, на якому, як пише газета "Культура і Життя" з 28 червня, більшість часу було відведено на обговорення доповіді Л. Брежньєва з нагоди утворення СС-СР. Попри це була також мова про "пропаганду і популяризацію пам'яток історії та культури, і в першу чергу тих, що увічнюють видатних діячів і пам'яті події Жовтневої революції, легендарні подвиги героїв громадянської та великої вітчизняної війни, творчі звершення будівників комунізму". Ось що на практиці зробило загадане Товариство на відтинку охорони історичних пам'яток:

Багато зроблено для увічнення подвигів героїв великої вітчизняної війни. 16 тисяч пам'яток і пам'яток знаків на честь загинув героїв цієї війни є сьогодні в республіці. На черзі — спорудження пам'яток учасникам форсування Дніпра і звільнення Києва. На березі Дніпра височить величезна меморіал Слави на честь вояків України від німецько-фашистських загарбників. Стільки на тему праці Товариства. Правда, в дискусії це підкреслювало, що Товариство має недоліки в праці, бо, мовляв, "мало планується лекцій про визначні пам'ятники радянської доби". Ім словом у відомленні про пленум не заголово про справжні історичні пам'ятники на Україні і про пам'ятники української культури та про те, чи і хто ними взагалі займається. Із відомлення читач має враження, що ця діяльність поза увагою Товариства взагалі, що, вкотре, підтверджують факти про руйнування українських національних пам'яток.

В Грузії продовжується масова чистка

Москва. — За даними грузинської преси у Грузинській ССР продовжується широка чистка, що почалася ще перед дев'ятьма місяцями, коли то усунули з посту першого секретаря грузинської комуністичної партії В. В. Мжаванадзе і на його місце призначили Едварда А. Шеріададзе. Останню чистку зосереджується на відтинку міністерства торгівлі і працівників торговельних підприємств у Грузії. Якщо відіяти заповнюванню грузинської газети "Зоря Востока", справа в тому, що в Грузії

В Гантері відкрито виставку "Трох Козаків"

Гантер. — В суботу, 30-го червня, тут, у пансіоні "Кесенія", відбулася з великим успіхом відкриття виставки картин "Трох Козаків" — батька Едварда та синів Юрія і Яреми. В загальному виставлено 110 картин, у тому 60 кисти Е. Козака-Ека. Вже у перших трьох днях закуплено коло трьох десятків образів. З нагоди відкриття влаштовано у суботу вечором літературно-мистецьку вечірку, яку відкрив коротким словом власник пансіону "Кесенія", п. В. Кобзар, вітаючи Ека, його дружину Ма

СВОБОДА

FOUNDED 1898

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07306

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1973

P.O. Box 346

Jersey City, N.J. 07306

Дальший крок вперед

Можна мати певність, що останні повідомлення про Надзвичайний Собор Української Автокефальної Православної Церкви, який відбувся в Парижі з кінцем минулого і початком цього місяця, виключають нові надії серед українців не тільки православного визнання, але й католицького, і не тільки на поселення у вільному світі, але й на Батьківщині. З цих двох повідомлень, як і з проголошеного Звернення до братів і сестер в Україні, можна прийти до висновку, що Собор таки справді був черговим і поважним кроком вперед в українському розвитку.

Три головні справи були затронуті в доповідях на Соборі і опісля в дискусіях та рішеннях. До цих справ належать: „дальший крок у напрямку зміцнення єдності“ окремих частин Української Православної Церкви, „можливості конкретнішого включення“ цієї Церкви в широкій Православний світ і окрема увага до положення українського народу на рідній землі, до чого можна вважати зазначене Звернення. Всі ці три аспекти мають першорядне значення.

Українські Церкви були в напів історії і тим більше з сьогоднішнього головною осягою і головним заборомом проти безконечних у своїй черзі та преріжних у своїх формах походах ворогів на знищення українства. Збереження наших Церков та їх постійне скріплення мають життєве значення і для нашого самозбереження. Консолідація і єдність всередині цих Церков, як і відповідна співпраця між ними з однією з головних передумов їхньої сили, життєвості та їхніх впливів.

Це саме можна сказати й про їхні зв'язки з вселенськими Церквами обох визнання, православного і католицького. Українська Католицька Церква не має тієї проблеми, бо вона є частиною Вселенської Католицької Церкви, хоч має проблему із її слушним правом на патріархальне завершення. Українська Православна Церква вже в останніх роках зробила поважні заходи і мала поважні успіхи в намаганнях мати відповідне визнання Вселенської Патріархії, зберігаючи свою автокефальність. Треба сподіватися, що Собор в Парижі також і в цьому відношенні буде черговим кроком вперед.

Рішуче становлення наших Православної, Католицької і Протестантських Церков в обороні українського народу та його прав у сучасному світі, в домі „пертракційної замість конфортної“ має більше значення, ніж будь-коли, вже з тієї причини, що на вирішування справ повинна більше впливати морально-духова сила.

З таких і подібних міркувань, перебіг і рішення останнього Надзвичайного Собору УАПЦ можна тільки привітати і з новими надіями очікувати дальшого такого розвитку.

„Вільний обмін людей та ідей“

Важливим позитивом започаткованої Європейської конференції в справах безпеки та співпраці з те, що в перших днях наради речники провідних західних держав, зокрема США та Великої Британії, поновили питання засади „вільного обміну людей та ідей“ на всьому європейському континенті, як передумови справді ефективного стабілізації міжнародних відносин. Це питання набрало особливості гостроти в обличчя спротиву Советського Союзу, мовляв, ідеться тут про втручання у внутрішні справи „сусідніх держав“.

Європейська конференція в справах безпеки і її успіх чи неуспіх для СРСР з питанням престижевого порядку. Сім років советський режим уживав заходів, щоб таку конференцію скликати і з її допомогою добитися загального погодження на довершений після Другої світової війни перерозподілу Європи. Щоб якоюсь мірою задовольнити вимоги західних держав, А. Громико у своєму виступі на початку конференції заговорив навіть про konieczність „поширення прав людини та її основних свобод“, не зважаючи на те, що такого роду фразеологія для речника диктаторського тоталітарного режиму зовсім не була. Очевидно, що советський міністер закордонних справ потрапував питання поширення основних прав людини „по-советськи“ і в такому сенсі, як його трактується у советській конституції, без можливостей практичного застосування у шоденному житті.

З цього погляду наголос, що його поклали у своїх виступах представники західних держав, вимагаючи, щоб конференція не обмежувалася політичною декларацією з гарними фразами, але подбала про те, щоб створити реальні передумови для забезпечення прав людей і народів, — має свою вимову і заслуговує на окреме відмічення. Не можна ні на хвилину забувати про те, що Советський Союз, проголосивши політику „мирного співіснування“, постійно підкреслює „ідеологічну непримиренність“ до „капіталістичного оточення“. Без уваги на те, як будуть укладатися взаємини між СРСР і Заходом, боротьба між обома системами триватиме. У цьому контексті засада „вільного обміну людей та ідей“, якої так боялися в Москві, набуває особливого значення. Ця засада — це найнадійніша зброя в боротьбі з советсько-російською деспотією і тиранією. Західний світ може в різних справах піти на поступки Москві, але ніколи не повинен резигнувати з цієї засади.

Федеральний уряд встановив контролю над експортом деяких сільськогосподарських продуктів

Вашингтон. — Стараючись забезпечити домашній ринок, федеральний уряд 5-го липня встановив контролю над експортом 41-го сільськогосподарського продукту в категоріях корму для худоби, істивних олій та тваринного товару. Встановлення контролю було спричинене до великої міри великим закордонним попитом на ці продукти, після того, як американський Уряд недавно встановив контролю на експорт сої та бавовняного насіння, які є сировиною для продукції олії. Секретар сільсь-

кого господарства Ерл Л. Батс заявив, що контролю над експортом цього 41-го продукту продовжуватиметься аж до вересня або жовтня ц.р., тобто до нових жнив сої. Ця контрола буде продовжена і після жнив, залежати від вислідів жнив, закордонного попиту та рівня цін на американських ринках. Між продуктами, експорт яких буде обмежений, є зерно, зернових, „пінате“, смацель, лій, соняшникова олія і т.д. Нова контрола над експортом є частиною урядової програми боротьби із зростаючими цінами.

ПОСЛАННЯ НАДЗВИЧАЙНОГО СОБОРУ УАПЦЕРКВИ В УКРАЇНУ

„Ніхто не має більшої любові, як той, хто душу свою покладає за друзів“.

(Іван 15, 13)

Дорогі Брати й Сестри!

Події в Україні й усього світі біжать так швидко, що ледве в рік після Собору УАПЦ 1972 р. в Лондоні відбувся 29 і 30 червня — 1 липня 1973 р. Надзвичайний Собор Української Автокефальної Православної Церкви в Парижі. Завданням його було зробити дальший крок у напрямку зміцнення єдності окремих частин Української Православної Церкви, „можливості конкретнішого включення“ цієї Церкви в широкій Православний світ, коли на першій Вселенській Патріархії перестала мати канонічні застереження до нашої ієрархії, перестала звертати увагу на ворожу нам акцію Московської Патріархії.

Та найперше наші серця звернулися до Вас, наших Братів і Сестер у сторожовій Україні. Наші душі полинули до всіх Вас у неволі, а зокрема до тих, що опинилися в'язницями і концтаборах чи під ударами інших форм переслідування. Разом із болем і співчуттям ми відчули й гордість із Вашої незламності, з розгортання Вашої боротьби за здійснення національних, соціальних та загальнолюдських ідеалів, що повсякчасно доводять наявність Образу Божого в людях.

Думки ці летять до Вас понад голови сильних західного світу, що в ім'я зле зрозумілої потреби „миру“ просять руку Вашим повелювачам, дають їм допомогу, завдяки якій вони, напевно, матимуть вільнішу руку в продовжуванні й посилюванні переслідувань вільної думки та ідеї національного, справжнього різних народів, найперше ж — українського. У ці важкі часи нам нема на кого надіятися як лише на Бога. Христос бо прийшов на землю до поневолених і знедолених, потоплених і покритих кров'ю, к а ж у чи: „Прийдіть до Мене усі стомлені та обтяжені і Я вас заспокою“ (Мат. 11, 28).

Шлях боротьби кожного поневоленого народу за своє визволення — важкий та повний крові й сліз. Земля Обітована власної державності, яка єдина може заповнити народів справжню свободу й повний розвиток, досягається тільки довгими блуканнями та стражданнями, а ще — незламністю, вірою у високі ідеали правди, любові до ближнього, зокрема ж по крові й духовості. Вона осягається власними силами та Божою допомогою.

Саме страждання найкращих між Вами доводить правдивість цього твердження: проти всіх заборон, не зважаючи на величезну поліційну систему Московської імперії, Ваша боротьба за національну правду, за збереження української духовності — мови, культури, історичних пам'яток, за збереження народу від фальшивого „злиття націй“ — широко відомі вже в світі й викликають щораз більше симпатій та зрозуміння.

Окремі розголоси і окремі симпатії викликає Ваше слово за збереження церковних пам'яток, за свободу релігійної думки, за право на церковні практики. Бо боротьба за ці цінності свідчить, що український народ стоїть за вищі і вселюдські ідеали, а не за матеріялізм, який загрожують і західному світові: не поневолені політичним, а повним духовним вихолощенням, яке доводить до морального упадку, зокрема молоді, до зросту злочинності, а в майбутньому може довести до втрати всіх тих діб, що їх принесла людська свобода.

Сьогодні Ви, Брати й Сестри, опинилися в положенні перших християн, які страждали за моральне відродження світу. Вони не лише спасали свої душі, але й стали джерелом цілої християнської цивілізації, без якої неможливе було б знесення невірності, соціальних збоїв, політичної свободи, усе те, що прийшло на місце виключного права „п'ястухи“, вийшовши із Христової заповіді про рівність людей перед Богом та необхідності — покласти в основу всього життя любов.

Та в подібному положенні наш народ прожив тисячу років, будучи заборомом перед кочовими ордами, а згодом затримуючи на собі польський чи московський імперіялізм. Він часіше падав, як перемагає. Але він зберіг себе й перед ним велике та світле майбутнє „у народів вольних колі“.

А зберіг він себе тому, що ніколи в ньому не падала віра в Божескі ідеали, які плекала Українська Православна Церква, що її в свою чергу народ беріг, як джерело моральної життєдайної сили. У цьому устоженні прагнемо народу й діл Церкви — наша велика й непереможна сила. Бог бо ніколи не залишає своїх дітей, хоч і як їх випробує: доказом цьому перемагає зовсім безбронного в початках християнства.

Ми на чужині докладасмо всіх зусиль, щоб розвинути форми церковного й національного життя, які ворог нищить в Україні. Ви ж плекайте в катакомбах душ Вашу віру в Бога та скарби Українського П'ястухи, любов до Матері нашої України й нації, бо в цій вірі й цій любові — наша сила, осягаючи необхідної нам єдності й запорука перемоги.

Зі свого боку, ми не покладемо руки, щоб Ваша стійкість і боротьба були відолені в світі, щоб з'єднували підтримку, щоб т.р. у рився фронт неподільної свободи.

Вінстон Черчилль у своїх спогадах „Друга світова війна“ розповідає, що під час зустрічі зі Сталіном у Москві 15 серпня 1942 р. на прощальний вечір в дуже близькому товаристві (Сталін, Черчилль і Молотов) він запитує Сталіна: „Чи труднощі цієї війни в якийсь мір можна порівняти з труднощами колективізації?“ Відповіді Сталіна, що був тоді напідпитку, тхне моголним холодом. „О, ні, — сказав, — колективізація була суцільним страшним кошмаром! Це страждання тривало чотири роки... Але ця акція була абсолютно потрібна для Росії“.

Ще й нині можна почути іноді від людей, які насмочалися більшовицькою діяльністю юшки, що штучний голод, як вони називають голодову облогу, був спричинений економічною перебудовою господарства в імперського комплексу, індустріалізацією. Планиники, мовляв, помилилися в розрахунках, — говорить дехто. Ні, то не був прорахунок, була то планова акція „абсолютно потрібна для Росії“, щоб утримати відвоювану більшовиками імперію із зміненою назвою неподільною.

Підготову до облоги голодом українських сіл в московському штабі, після того, як закінчили суцільну колективізацію, а з нею й вибули, виселили заможні селянство, почали в 1932 року. Урожай в Україні того року був середній, зібрано за урядовою статистикою 16,65 мільйона тонн збіжжя. Зібраного знову вистачило б для України більше, ніж на рік. Але у крем-

В. С-ко

НАЙБІЛЬША БИТВА В ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ

У 1942 році армія Гітлера окупували територію від Атлантики до границі Азії, від норвезьких фьордів до півдня Лівії. Під його владою опинилося 300 мільйонів людей. Це був фундамент, на якому він у своїй божественній фантазії будував „Тисячолітній Райх“. Але за 1300 миль від його головної квартири у Бергтоффі, в Баварії, в приполярних степах уже назрівала катастрофа для нього і його режиму криза. Це був Сталинград, колишній Царицин, де 30 років тому відбулася найбільша в Другій світовій війні битва, після якої німецькі панцерні дивізії нестримно покотилися на Захід.

Цю грандіозну битву советські історики описували неоднаково — за життя Сталіна, за панування Хрущова і тепер, коли вони заперечують рішучу роль в перемозі над німцями цих двох „вождів“, а приписують її лише „мудрій і непомилній“ партії.

Після п'яти років досліджень, опитування численних свідків і учасників, студіювання архівних матеріалів книжку про битву за Сталинград п.я. „Ворог біля брами“ написав американський історик Вільям Крейг, автор „Укладу Японії“ і „Ташкентської кризи“.

На думку автора, ця колосальна м'ясорубка була лише наслідком зудару амбіцій Гітлера і Сталіна, бо це надлюдське місто, за яке пролило стільки крові, не мало такого стратегічного значення, яке йому приписувало. Гітлер заявив: „Ста-

линград мусимо здобути за всяку ціну!“ — Сталін заявив: „Ні кроку назад!“ І годі дошукуватися нова тими словами якоїсь стратегічної мудрості.

На основі історичних документів, що не викликають ніякого сумніву, автор стверджує, що спричинив поразку німців під Сталинградом був лише „геніальний полководець“ Адольф Гітлер, який послідовно нехтував порадами своїх генералів, а передує командувача 6-ї армії, що здобувала Сталинград, Павлюка, і з упевненістю мав намір вимагати від своїх воїнів неможливого.

В грудні 1942 року Сталинград фактично вже був здобутий німцями: в руках большевників залишався тільки приміський фабричний район. Німці з боєм здобували кожний бункер, кожний будинок. Нікіта Хрущов, представник Політбюро ЦК КПСР в своїй імені і в імені командувача армії Лопатіна, який втратив надію втримати Сталинград, звернувся телефоном до Сталіна в Москві з проханням, щоб він дозволив перекласти штабквартиру поза місто, на другий бік Волги. Сталін заборонив це робити, але після другого звернення погодився, з умовою, що Сталинград не буде зданий німцям. В місті, в самому центрі пекла, на Мамасовому кургані залишався із своїм штабом, після усунення Лопатіна, новопризначений командувач армії генерал Чуйков, а по тому боці Волги керував військовими діями ген. Єременко.

Німецька артилерія і авіація безупинно бомбардували ворожі позиції. Під час одного з летючих рейдів загинуло 40.000 цивільного населення. Мостів з міста через Волгу не було і понад 300.000 утікачів скупчилися під кулеметним вогнем на її березі.

Однак, жива людська сила і амуніція по обох сторонах вичерпувалися. Люти морози паралізували наземний транспорт і авіацію. Німецькі лінії постачання розтягнулися на тисячі кілометрів. В таких умовах німецькі воїни виявляли високу дисциплінованість, а бездальності серед советських військ утримували на належному рівні підтримку, загінити зброєю наказом Сталіна „ні кроку назад!“ Ішла боротьба на взаємне знищення, і з советської сторони дезертирів майже не було, бо вже тоді повністю розкрилася політика Німеччини на окупованих нею територіях. В советських армійських газетах і летючках постійно повторювалося придумане Еренбургом гасло: „Убий німця!“

До Сталинграда німці вийшли вузьким клином у серпні 1942 року. Згідно з першим планом Гітлера 6-та армія Павлюка і три інші, не здобувачи Сталинграда, мали дійти до Волги, а тоді завернути на південь в напрямку навазських нафтових родовищ. Але в липні Гітлер змінив цей свій план, коли його розвідка донесла, що большевики мають зовсім мало військ на західному березі Волги. І тоді він дав наказ Павлюкові здобути Сталинград, залишаючи 6-ту армію на власні сили. Це була велика його помилка.

Хоч сучасні советські історики применшують роль Сталіна в Другій світовій війні, фактично він керував цією найбільш кривавою в історії воєн битвою. Не рахуючись з величезними людськими жертвами, майже цілковитим знищенням цивільного населення міста, він поставив як справу особистої амбіції не віддати названого його ім'ям міста в руки ворога.

3-під Москви і 3-під Ленінграду, з Далекого Сходу стягувалися до Сталинграда советські дивізії. Не маючи достатніх резервів, 6-та армія Павлюка в грудні 1942 р. опинилася в „кільці“ — так, як на початку війни опинилися були советські армії під Києвом і Харковом.

6-та армія ще мала можливість розпрорвати кільце і прорватися на захід, але Гітлер наказав їй триматися до кінця. Пересланий йому одним із німецьких генералів рапорт про трагітичність ситуації він назвав „большевизм фальшивкою“. І ще раз особисто заборонив Павлюкові залишити Сталинград.

Коли на допомогу обложеному Сталинграду вислали групу ген. Манштейна, товний ланцюжок советських військ, що оточували місто, уже до такої міри скріпився новими силами, що Манштейнові прорвати його не вдалося. Прибували ще раз нові советські дивізії, крім того, кордонні Монголії, 18-літні хлопці, які ще ніколи не бачили німців, 22-го вересня вони рушили були через Волгу на штурм, але майже всі були винищені бомбами і кулеметним вогнем з „штуккасів“. Поверхня ріки вкривалася трупами.

Почалася облога оточеної армії Павлюка. Незабаром дався знак браку амуніції, харчів і ліків. Гітлер наказав негайно створити „повітряний міст“ для постачання всього необхідного оточеній армії. Транспортні літаки мали перевозити щодня по 400 тонн вантажу, але перестали по 100-150, бо літаки для цього не встигали, і в морозні дні постачання взагалі припинилися.

Серед німецького війська почався голод і проклятулась пошесть дизентерії. Захворіли на дизентерію і сам ген. Павлюк, який, не виходячи цілими днями з бункера, слухав з грамофонних платівок свої улюблені мелодії. Харчові раціони зменшено максимумом, і раз-у-раз можна було бачити, як падали на (Захвалення на стор. 3-й)

William Craig. ENEMY AT THE GATES: The Battle for Stalingrad, 1973, published by Reader's Digest Press, N.Y.

Прот. М. Хуторний
Д-р А. Остапчук
Д-р І. Чигрин
Д-р С. Фостун

Начальників політичних відділів дбайливо добирали, а призначення вони одержували не в Харкові (столиці УССР), а в Москві. Харкові приділили політвідділи, що оперативно керували акцією в містечках, одержували неповажно з Москви, спеціальну пошту. В московському штабі боялися, щоб, одержуючи харчі в місцевих господарствах, дібрали люди, як нині говориться, зарплата „місничество“. Його Л. Брежнєв нині теж боїться. Він вважає „місничество“ небезпечним проявом „родического націоналізму“ в економічному житті.

Диспозицією для залягання голодової акції став закон з 4 серпня 1932 р., виданий при збиранні врожаю. Закон „Про охорону соціалістичної власності“ уможливував повну сваволу місцевих агентів окупаційної влади. Прикриваючись у назві „охороною соціалістичної власності“, закон дозволяв штифетівській гвардії висилати на 10 років за спробу наблизитися на дорожні чи сільські колоски або й засуджувати на розстріл. На „соціалістичних лавках“ наказано спорудити спеціальні чатові вежі.

ПОЛЬСЬКА КНИЖКА ПРО УПА

У Польщі друкується багато книжок з українською тематикою. За мільйонні витрати всі вони писані людьми, які повоєнного визволення і, за малими винятками, затримані в них пристойності у трактуванні предметів і виділяють неадекватно об'єктивні підходи до проблем навіть тоді, коли вони драстичні і можуть викликати у поляків „злу крок“.

Темі УПА приречена книжка Яна Гергарда „Луні в Ведах“ („Заграва в Ведах“), яку видав Міністерство Оборони Польщі в 1963 р. Написав її автор, який брав активну участь в операціях польської армії проти УПА на Лемківщині, у дитині белетристичній формі, але сперта вона на документи польських та захоплених польськими органами безпеки.

В 1973 році вийшла друга книжка, присвячена тій самій темі п.я. „Взбуження Сян“ („Возбуження Сян“), яку написав Владислав Шелонговський, а видавлю варшавське видавництво „Космос“ і „Вєдза“. На обгоріт книжки читаємо:

„Владислав Шелонговський відтворив у белетристичній формі історію боротьби з українським націоналістичним підпіллям в 1944-1947 рр. Спирочиняє на документ і власні спомини, він вказує на складні умовини тієї боротьби, розкриває механізми діяння банд 3-їд знаку тризуба. Акція відбувається в близьості у лабораторії. Шелонговський провідників українських націоналістів на південно-східній території Польщі, у 3-а керує кожному Краю, „Стяга“ — крайового провідника ОУН, „Дальняча“ — крайового референта Служби Безпечки, „Орест“ — головного командувача УПА у Закарпатському краю, „Зеліняк“ — шефа штабу і командувача тактичного відтинку „Восток“ і багатьох інших. Вірно і суттєво описує автор ситуацію польської і української населення на теренах, де велася боротьба“.

Хоч у ході розповіді автор досить часто „белетризує“, видно, що відомості, подані ним про внутрішні відносини у відділах УПА та поміж їх провідниками, він взяв у великій мірі з архівних матеріалів УПА, захоплених польськими військом та органами безпеки, а можливо також із актів судових розправ проти уніфікації, які попали в польський полон. Автор наводить псевдоніми командирів сотень, шефів СВ та провідників ОУН а терені, але не розкриває їх прізвищ.

Немає сумніву, що книжку написав з ціллю показати труднощі і з а с л у ги польського війська і організації безпеки у побороюванні УПА. Протівники п'р едставлено таким, яким він був, не применшуючи нікого, чияпка (Захвалення на стор. 3-й)

Вольно дихає чоловік. В полідах, що іхали з Москви на південь (Крим і Кавказ) кондуктори зобов'язані були заслоняти вікна фіранками, щоб заховати від пасажирів, що іхали на відпочинок, юрби виважених селян і їхніх дітей. Вони протрагали руки до вагонів, благочестливо хліба.

А в етнічній Росії, яку завжди хлібом годував український селянин, голоду не було. В зернохосовищах РСФСР було повно збіжжя, а з чорноморських портів уряд ССР вивозив українську пшеницю великими кораблями за кордон, продану по дуже низьких цінах — демпінгових. В 1932 році вивезено 1.760.000 тонн, в 1933 р. — 1.717.500 тонн, в 1934 — 827.800 тонн. Голодова облога, як політичний інструмент вжитий московським урядом проти української нації, щоб припинити національно-політичне становлення українського народу, завдала великої шкоди сполученню. Але й окупант не здобув перемоги ні в економіці, ні в соціально-політичному житті.

Голод почався вже з осені 1932 року, а ранішого весною 1933 р. він набув величезних розмірів. Тисячі людей вмирали по полях до місць, в селіх нікому було вивозити трупи, цілі селі вмерли і пізніше були заселені людьми з півночі. Базарні площі в Харкові були завалені трупами, їх не спішали вивозити. А в цей час радіо-репродуктори з ранку до пізньої ночі горіли: „Я другою такою країною не знаю, где так

Далі буде“

Висновок

ГОЛОВОДА ОБЛОГА УКРАЇНИ

(2)

Вінстон Черчилль у своїх спогадах „Друга світова війна“ розповідає, що під час зустрічі зі Сталіном у Москві 15 серпня 1942 р. на прощальний вечір в дуже близькому товаристві (Сталін, Черчилль і Молотов) він запитує Сталіна: „Чи труднощі цієї війни в якийсь мір можна порівняти з труднощами колективізації?“ Відповіді Сталіна, що був тоді напідпитку, тхне моголним холодом. „О, ні, — сказав, — колективізація була суцільним страшним кошмаром! Це страждання тривало чотири роки... Але ця акція була абсолютно потрібна для Росії“.

Ще й нині можна почути іноді від людей, які насмочалися більшовицькою діяльністю юшки, що штучний голод, як вони називають голодову облогу, був спричинений економічною перебудовою господарства в імперського комплексу, індустріалізацією. Планиники, мовляв, помилилися в розрахунках, — говорить дехто. Ні, то не був прорахунок, була то планова акція „абсолютно потрібна для Росії“, щоб утримати відвоювану більшовиками імперію із зміненою назвою неподільною.

Підготову до облоги голодом українських сіл в московському штабі, після того, як закінчили суцільну колективізацію, а з нею й вибули, виселили заможні селянство, почали в 1932 року. Урожай в Україні того року був середній, зібрано за урядовою статистикою 16,65 мільйона тонн збіжжя. Зібраного знову вистачило б для України більше, ніж на рік. Але у крем-

Начальників політичних відділів дбайливо добирали, а призначення вони одержували не в Харкові (столиці УССР), а в Москві. Харкові приділили політвідділи, що оперативно керували акцією в містечках, одержували неповажно з Москви, спеціальну пошту. В московському штабі боялися, щоб, одержуючи харчі в місцевих господарствах, дібрали люди, як нині говориться, зарплата „місничество“. Його Л. Брежнєв нині теж боїться. Він вважає „місничество“ небезпечним проявом „родического націоналізму“ в економічному житті.

Диспозицією для залягання голодової акції став закон з 4 серпня 1932 р., виданий при збиранні врожаю. Закон „Про охорону соціалістичної власності“ уможливував повну сваволу місцевих агентів окупаційної влади. Прикриваючись у назві „охороною соціалістичної власності“, закон дозволяв штифетівській гвардії висилати на 10 років за спробу наблизитися на дорожні чи сільські колоски або й засуджувати на розстріл. На „соціалістичних лавках“ наказано спорудити спеціальні чатові вежі.

